

MIGRANTENWEEK: INTEGRATIE

Derde week in november

doelgroepen doelstellingen vakken kerndoelen

MIGRANTENWEEK

De Nederlandse samenleving is de laatste decennia sterk van samenstelling veranderd. Een groeiend gedeelte van de bevolking is niet in Nederlands geboren of heeft ouders met een migrantenverleden, en is van niet-westerse, allochtone afkomst. Dit brengt met zich mee dat de Nederlandse autochtone samenleving steeds nadrukkelijker te maken krijgt met een diversiteit aan bevolkingsgroepen en culturen, geloofsrichtingen, en verschil in opvattingen en gewoontes. Voor zowel de *oude* als de *nieuwe* Nederlanders is integratie het vormgeven aan een samenleving waarbij de verschillende bevolkingsgroepen elkaar versterken, niet vanzelfsprekend en zeker niet gemakkelijk. De mensen zijn bang dat de verschillen moeilijk te overbruggen zijn, en –met betrekking tot de *oude* Nederlanders- wellicht teveel te veel indruisen tegen de Nederlandse ‘normen en waarden’.

De vraag hoe en in hoeverre de ‘allochtoon’ en de ‘autochtoon’ zich aan elkaar moeten en willen aanpassen wordt steeds pregnanter. Maar is dit wel de juiste vraagstelling? Gaat het er niet meer om de verschillen te respecteren en de overeenkomsten te koesteren? Dit is het uitgangspunt van de *Migrantenweek*. Deze informatie- en actieweek is een initiatief van kerken en andere organisaties rond migranten en multiculturele samenleving en vindt jaarlijks in de tweede week van november plaats. Tevens vragen de organisatoren aandacht voor de Internationale Conventie ter bescherming van de rechten van alle arbeidsmigranten en hun gezinsleden. Deze conventie is in 1990 aangenomen, maar nog niet door Nederland geratificeerd.

Ter gelegenheid van de Migrantenweek heeft het Centrum voor Mondiaal Onderwijs voor leerlingen van de bovenbouw van het basisonderwijs drie verschillende lesbrieven ontwikkeld die afzonderlijk én in samenhang met elkaar te gebruiken zijn.

1. Migrantenweek: Emigratie
2. Migrantenweek: Immigratie
3. Migrantenweek: Integratie

Die samenhang komt onder meer naar voren doordat ze alledrie met hetzelfde werkblad beginnen (de ‘Migrantenkennisquiz’) om vervolgens met de eigen invalshoek verder te gaan. Als u alledrie de lesbrieven –tijdens de Migrantenweek of op een later tijdstip- aan de orde wilt stellen, kunt u het beste de volgorde aanhouden die hierboven gegeven is.

De lesbrief 'Migrantenweek: integratie' gaat in op enkele begrippen die voor leerlingen (en waarschijnlijk ook voor veel volwassenen) moeilijk zullen zijn: assimilatie, separatie, integratie en inburgering. We proberen in de lesbrief door teksten, vragen en opdrachten die moeilijke, abstracte begrippen aan de hand van concrete voorbeelden te verduidelijken.

Doelgroep

Leerlingen van de groepen 7 en 8 van het basisonderwijs (10-12 jaar)

Doelstellingen

- De leerling weet wat migranten zijn
- De leerling kan zich inleven in is de positie van migranten in Nederland
- De leerling kan de begrippen assimilatie, separatie, integratie en inburgering in eigen woorden uitleggen
- De leerling is bekend met het inburgeringscontract

Vakken en kerndoelen

Leergebiedoverstijgende kerndoelen

Sociaal Gedrag

- 5 De leerlingen leveren een positieve bijdrage in de groep
- c. Ze respecteren verschillen in levensbeschouwing en cultuur
 - d. Ze durven in de groep voor hun eigen standpunt uit te komen

Nederlandse taal

Domein A: mondelinge taalvaardigheid

- 2 de leerlingen kunnen
- hun ervaring, mening, waardering of afkeuring op persoonlijke wijze weergeven
 - deelnemen aan een formeel gesprek

Oriëntatie op mens en wereld

Aardrijkskunde

Domein B: ruimtelijke inrichting

- 7 De leerlingen begrijpen dat ontwikkelingen in Nederland veelal niet op zichzelf staan, maar zijn ingebed in een breder geheel. Aan de orde komen tenminste:
- migraties naar en vanuit Nederland in heden en verleden

Geschiedenis

Domein E: historische gebeurtenissen, verschijnselen, ontwikkelingen en personen

- 14 Leerlingen kennen in grote lijnen de volgende belangrijke hedendaagse en historische gebeurtenissen, verschijnselen, ontwikkelingen en personen in de geschiedenis:
- de ontwikkeling van multiculturele samenlevingen na 1945

Samenleving

- 16 De leerlingen kunnen enkele aspecten van groepen in onze samenleving beschrijven waaronder:
- overeenkomsten en verschillen tussen etnische groepen
 - discriminatie en tolerantie

Dank

Met dank aan de organisatoren van de campagne 'Oog voor anderen kan veel veranderen', het Ryksargyf en ISK Canisius College Nijmegen voor hun toestemming voor overname van illustraties.

MIGRANTENWEEK:
INTEGRATIE

De migrantenkennisquiz

1. Hoeveel Nederlanders zijn er sinds de Tweede Wereldoorlog naar het buitenland geëmigreerd?
 - a. Ruim 1,4 miljoen
 - b. Ruim 3,4 miljoen
 - c. Ruim 5,4 miljoen
 - d. Ruim 7,4 miljoen

2. Vorig jaar zijn de meeste emigranten vanuit Nederland gegaan naar:
 - a. Duitsland
 - b. Canada
 - c. Nieuw-Zeeland
 - d. België

3. In Nederland wonen mensen die geboren zijn in meer dan
 - a. 30 verschillende landen
 - b. 60 verschillende landen
 - c. 90 verschillende landen
 - d. 120 verschillende landen

4. Hoeveel procent van de Nederlandse bevolking is geboren in het buitenland of heeft een ouder die in het buitenland geboren is?
 - a. $\pm$ 4%
 - b. $\pm$ 10%
 - c. $\pm$ 17%
 - d. $\pm$ 25%

5. De grootste groep buitenlanders in Nederland bestaat uit
 - a. Marokkanen
 - b. Indonesiërs
 - c. Duitsers
 - d. Turken

6. Wie wordt niet tot de migranten gerekend?
 - a. Gastarbeider
 - b. Toerist
 - c. Asielzoeker
 - d. Illegaal

WAAR of NIET WAAR

1. De emigratie uit Nederland is groter dan de immigratie naar Nederland	WAAR / NIET WAAR
2. Migranten hebben geen Nederlands paspoort	WAAR / NIET WAAR
3. Een migrant is iemand die in het buitenland geboren is	WAAR / NIET WAAR

Enkele moeilijke woorden

Als het gaat om de komst van migranten naar ons land worden er in de kranten en op radio en televisie vaak moeilijke woorden gebruikt. De vier woorden waar het meestal om draait, zijn in alfabetische volgorde:

- Assimilatie
- Inburgering
- Integratie
- Separatie

We kijken eerst naar de betekenis van deze woorden volgens het woordenboek:

Assimilatie: het opgaan van individuen en groepen in een nieuwe omgeving

Inburgering: als burger worden opgenomen in een omgeving

Integratie: opnemen in een geheel of het maken tot een evenwichtig geheel

Separatie: afscheiding, leven in afzondering

In de discussie om migranten hebben deze woorden echter vaak net een iets andere betekenis dan in het woordenboek. En misschien hebben jullie er ook je eigen ideeën over. We zetten alle zaken op de volgende werkbladen voor jullie op een rijtje.

oog voor anderen
kan veel **veranderen**

www.integratie.net

Een aantal afbeeldingen in deze lesbrief kun je ook op straat tegenkomen. Op reclameborden die door de overheid zijn neergezet (mupi's en abri's) zijn in het kader van de campagne 'Oog voor anderen kan veel veranderen' vijf verschillende posters gemaakt. Die vijf posters kom je in deze lesbrief ook tegen. Daarnaast zijn er in het kader van de campagne ook televisiespotjes gemaakt die tijdens reclameblokken worden uitgezonden.

1. Leg in je eigen woorden de campagneslogan 'Oog voor anderen kan veel veranderen' uit.

Assimilatie

Volgens het woordenboek betekent **assimilatie**: het opgaan van individuen en groepen in een nieuwe omgeving.

Als we het over migranten hebben, betekent assimilatie dat ze hun eigen gewoonten zouden moeten opgeven en de gewoonten van (blanke) Nederlanders zouden moeten overnemen.

1. Veel buitenlanders denken dat alle Nederlanders op klompen lopen, dat er op iedere hoek van de straat een windmolen staat en dat tulpen een Nederlandse product zijn. Wat is volgens jou typisch Nederlands? Maak met een groepje een lijstje van zaken en groepeer de onderwerpen (maak bijvoorbeeld een groep 'eetgewoonten' of een groep 'bezoek ontvangen' en bedenk zelf nieuwe groepen).
2. Moeten nieuwkomers die typische Nederlandse gewoonten overnemen? Waarom wel/niet?
3. Ken jij gewoontes van migranten die jij zou willen overnemen? Welke en waarom?

oog voor anderen
kan veel **veranderen**

www.integratie.net

Assimilatie is het aanpassen van een minderheid aan de meerderheid. De voorouders van veel Nederlanders zijn in het verleden geassimileerd. Zij weten niet eens dat ze van oorsprong een buitenlandse afkomst hebben. Dat kun je soms alleen nog maar aan hun naam zien.

Iemand die 'De Ridder' heet, is waarschijnlijk van Belgische oorsprong.
Iemand die 'Cuisinier' heet, stamt waarschijnlijk van de Franse Hugenoten af.
En iemand die 'Hartmann' heet, heeft zijn of haar wortels in Duitsland liggen.

Toch zie je vaak dat die meerderheid ook zaken overneemt van de minderheid. Denk maar eens aan het eten van nasi en bami, oorspronkelijk gerechten die door Chinezen in Nederland zijn geïntroduceerd en vernederlandst (= aan de smaak van de Nederlanders aangepast).

4. We maken een rondje door de klas. Iedereen schrijft zijn achternaam op het bord. Welke achternamen klinken buitenlands? Wie van de kinderen met een buitenlands klinkende achternaam vindt zichzelf een buitenlander en wie niet? Wie weet waar zijn of haar (voor)ouders oorspronkelijk vandaan kwamen?
5. Kun je naast het eten van nasi en bami nog meer zaken bedenken die de Nederlanders van migranten hebben overgenomen?

6. Onlangs is onderzocht naar wat buitenlanders typisch Nederlands vinden. De volgende zaken werden door hen genoemd:

<i>Ordelijkheid</i>	vuilnis in gescheiden bakken doen, op tijd komen, een afspraak maken voordat je langs kunt komen, meteen na het eten afwassen, de telefoon aannemen met je naam
<i>Tolerantie</i>	toestaan van drugs in coffeeshops, het normaal vinden dat iemand door een rood voetgangerslicht loopt
<i>Fatsoen</i>	televisie uitdoen als er bezoek is, rustig blijven, behulpzaam zijn, een gesprek over het weer beginnen, je stem niet verheffen
<i>Gezelligheid</i>	kopjes koffie drinken, huiselijk zijn, verkleinwoordjes in de taal gebruiken, de gordijnen openlaten, kamerplanten voor het raam hebben staan, discussies uit de weg gaan ('laten we het gezellig houden')
<i>Zuinigheid</i>	je krijgt één koekje bij de koffie

- Vergelijk deze lijst met jullie eigen lijstjes die je bij opdracht 1 hebt gemaakt. Wat staat wel op jouw lijst en niet in bovenstaande lijst? En andersom: wat staat wel in bovenstaande lijst, maar niet in jullie lijst?
- Welke van de zaken op bovenstaand lijst kloppen volgens jullie wel en welke niet? Maak het wat uit in welk deel van Nederland je woont?

Hollandse huiselijkheid – foto Ryksargyf

Separatie

Volgens het woordenboek betekent **separatie**: afscheiding, leven in afzondering.

De klacht van veel blanke Nederlanders is dat nieuwkomers zichzelf afzonderen van de anderen. Ze wonen volgens hen vaak bij elkaar in aparte wijken of straten, ze doen hun boodschappen bij winkels of gaan naar restaurants die door voormalige landgenoten gerund worden.

Assimilatie (zie het vorige werkblad) en separatie zijn tegenstellingen. Ze sluiten elkaar uit. Een migrant die assimileert in de Nederlandse samenleving, kan niet tegelijkertijd in afzondering leven.

Separatie vind je overal op de wereld. Bijna elke grote stad in Amerika heeft bijvoorbeeld wel een *Chinatown*, een Chinese wijk, waar veel Chinese immigranten bij elkaar wonen. Je vindt in zo'n wijk ook veel Chinese restaurants en winkels. Ook vind je op veel plaatsen een *Little Italy*, een wijk waar veel Italiaanse immigranten bij elkaar wonen en waar je veel pizzeria's kunt vinden. In Amerika zijn de *Chinatowns* en *Little Italy's* tevens toeristische trekpleisters.

Het is niet zo dat alle afzonderlijke nationaliteiten hun eigen wijk hebben. Wel is het zo dat de oorspronkelijke bevolking en nieuwkomers vaak in aparte wijken wonen of dat het overgrote deel van een straat of wijk één bepaalde bevolkingsgroep herbergt. Op de Zwaluwenweg in Aerdenhout wonen alleen maar blanke Nederlanders. In de Kanaalstraat in Utrecht wonen bijna uitsluitend migranten.

Wijken kunnen ook verdeeld zijn naar de huidkleur van de bewoners. Het meest bekende voorbeeld is de wijk Harlem in New York waar vrijwel uitsluitend mensen met een zwarte huidkleur wonen.

Soms zijn wijken niet verdeeld op basis van nationaliteit of op basis van huidkleur, maar op basis van godsdienst. In het oude ommuurde centrum van Jeruzalem (Israël) zijn er een joodse, christelijke, en islamitische wijk te vinden. In Belfast (Noord-Ierland) is er een vrij strikte scheiding tussen katholieke en protestantse wijken.

1. Van veel migranten wordt gezegd dat ze in twee werelden leven. Wat wordt hiermee bedoeld?
2. Noem twee of meer oorzaken waardoor er aparte wijken voor bepaalde groepen ontstaan. Geef bij elke oorzaak aan wie verantwoordelijk is voor ontstaan van de aparte straten of wijken.
3. Noem een of meer voordelen en een of meer nadelen van wonen in aparte wijken.
4. Hoe zou je aparte straten en wijken tegen kunnen gaan?

oog voor anderen
kan veel **veranderen**

www.integratie.net

Integratie

Volgens het woordenboek betekent **integratie**: opnemen in een groter geheel of: het maken tot een evenwichtig geheel.

1. Colorful Radio noemt zichzelf de 'zender van de integratie'. Colorful Radio is in bijna heel Nederland via de kabel te ontvangen is.
 - a. Kijk naar de naam van de zender en leg in je eigen woorden uit wat bedoeld wordt met de 'zender van de integratie'.
 - b. De directeur van Colorful Radio zegt dat zijn zender geen allochtonen-zender is, maar een multicultureel station. Wat is het verschil?

oog voor anderen
kan veel **veranderen**

www.integratie.net

Het blad Vrij Nederland heeft in juli 2002 onderzoek gedaan onder allochtone¹ en autochtone² jongeren naar zaken die met *integratie* te maken hebben.

¹ letterlijk: van elders afkomstig; iemand met een buitenlandse vader en/of moeder

² van de oorspronkelijke bevolking

Dat onderzoek gaan we met jullie in het klein herhalen. Daarna vergelijken we de uitkomsten.

De enquête

1. Mijn familie is (oorspronkelijk) afkomstig uit: Nederland /
2. Ik heb dese nationaliteit
3. Ik voel me op de eerste plaats Nederlander /
4. Thuis spreken we Nederlands / / gemengd / dialect / eigen taal
5. Onder mijn vrienden heb ik wel / geen vrienden met een andere nationaliteit
6. Onder mijn vrienden heb ik wel / geen vrienden met een andere huidkleur
7. Onder mijn vrienden heb ik wel / geen vrienden met een andere godsdienst

8. Als je denkt aan je toekomst, wat zijn dan de dingen die je wilt bereiken?

Een zo hoog mogelijke opleiding / werk hebben dat je met plezier doet / veel geld verdienen / een goede vader of moeder voor mijn kinderen zijn / een goede man of vrouw voor mijn partner zijn / doen wat mijn godsdienst van mij vraagt / doen wat mijn ouders van mij verwachten / mijn land van oorsprong helpen opbouwen / een goed vriend(in) zijn voor mijn vrienden

Omcirkel de dingen die je wilt bereiken en geef aan wat je de drie belangrijkste vindt:

- 1.
- 2.
- 3.

9. Als je denkt over je toekomst, in welk land denk je dan over 20 jaar te wonen?

.....

10. Ben je gelovig?

Nee / Ja: rooms-katholiek – protestants – islamitisch – joods – anders:

11. Hoe vaak bezoek je de kerk, moskee, synagoge of een ander gebedshuis?

Nooit / alleen op feestdagen / 1 of 2 keer per maand / 1 keer of vaker per week

12. Ben jij ooit gediscrimineerd?

Nooit / af en toe / regelmatig / vaak

13. Hoe vaak denk je dat iemand vanwege zijn huidkleur in Nederland gediscrimineerd wordt?

Nooit / af en toe / regelmatig / vaak

14. Hoe vaak denk je dat iemand vanwege zijn geloof in Nederland gediscrimineerd wordt?

Nooit / af en toe / regelmatig / vaak

15. Vind je dat in Nederland wonende migranten goed Nederlands moeten kunnen spreken en verstaan?

Ze moeten goed Nederlands kunnen spreken en verstaan /
Ze moeten een beetje Nederlands kunnen spreken en verstaan /
Ze hoeven geen Nederlands te kunnen spreken of verstaan

Vergelijking van jullie antwoorden en de antwoorden van de leerlingen van twee ROC's (Regionale Opleidingscentra) in Amsterdam/Rotterdam.

	<i>Autochtone leerlingen in het onderzoek</i>	<i>Allochtone leerlingen in het onderzoek</i>	<i>Jullie antwoorden: autochtone leerlingen</i>	<i>Jullie antwoorden: allochtone leerlingen</i>
1	Nederland: 100%	Marokko: 64% Turkije: 36%	Nederland:	Uit ander land:
2	Nederlands: 100%	Nederlands: 81% Andere nationaliteit: 70%	Nederlands:	Nederlands: Andere nationaliteit:
3	Nederlander: 100%	Nederlander: 11% Anders: 89%	Nederlander:	Nederlander: Anders:
4	Nederlands: 100%	Nederlands: 46% Marokkaans: 51% Turks: 33%	Nederlands: Andere taal: Dialect: Gemengd:	Nederlands: Andere taal: Dialect: Gemengd:
5	Vrienden met andere nationaliteit Wel: 21% Niet: 79%	Vrienden met andere nationaliteit Wel: 8% Niet: 92%	Vrienden met andere nationaliteit Wel: Niet:	Vrienden met andere nationaliteit Wel: Niet:
6	-	-	Vrienden met andere huidkleur Wel: Niet:	Vrienden met andere huidkleur Wel: Niet:
7	-	-	Vrienden met andere godsdienst Wel: Niet:	Vrienden met andere godsdienst Wel: Niet:
8	1. Werk hebben dat je met plezier doet 2. Een goede man of vrouw voor mijn partner zijn 3. Een goede vader of moeder voor mijn kinderen zijn	1. Een goede vader of moeder voor mijn kinderen zijn 2. Doen wat mijn godsdienst van mij vraagt 3. Een zo hoog mogelijke opleiding	1. 2. 3.	1. 2. 3.
9	Nederland: 83% Buitenland: 17%	Nederland: 42% Herkomstland: 15% Ander land: 43%	Nederland: Buitenland:	Nederland: Herkomstland: Ander land:

	<i>Autochtone leerlingen in het onderzoek</i>	<i>Allochtone leerlingen in het onderzoek</i>	<i>Jullie antwoorden: autochtone leerlingen</i>	<i>Jullie antwoorden: allochtone leerlingen</i>
10	Niet gelovig: 71% R.-katholiek: 9% Protestants: 16% Islamitisch: 1% Joods: 0% Anders: 3%	Niet gelovig: 6% R.-katholiek: 0% Protestants: 0% Islamitisch: 94% Joods: 0% Anders: 0%	Niet gelovig: R.-katholiek: Protestants: Islamitisch: Joods: Anders:	Niet gelovig: R.-katholiek: Protestants: Islamitisch: Joods: Anders:
11	Nooit: 79% Alleen op feestdagen: 8% 1-2 keer p.m.: 6% 1-vaker p.w.: 7%	Nooit: 33% Alleen op feestdagen: 28% 1-2 keer p.m.: 15% 1-vaker p.w.: 24%	Nooit: Alleen op feestdagen: 1-2 keer p.m.: 1-vaker p.w.:	Nooit: Alleen op feestdagen: 1-2 keer p.m.: 1-vaker p.w.:
12	Nooit: 93% Af en toe: 4% Regelmatig: 2% Vaak: 1%	Nooit: 39% Af en toe: 48% Regelmatig: 7% Vaak: 6%	Nooit: Af en toe: Regelmatig: Vaak:	Nooit: Af en toe: Regelmatig: Vaak:
13	-	-	Nooit: Af en toe: Regelmatig: Vaak:	Nooit: Af en toe: Regelmatig: Vaak:
14	-	-	Nooit: Af en toe: Regelmatig: Vaak:	Nooit: Af en toe: Regelmatig: Vaak:
15	Goed: 95% Een beetje: 5% Geen: 0%	Goed: 66% Een beetje: 27% Geen: 7%	Goed: Een beetje: Geen:	Goed: Een beetje: Geen:

2. Welke vraag / vragen vond je moeilijk om in te vullen? Waarom?
3. Bij welke vragen zie een groot verschil in de antwoorden van autochtone en allochtone jongeren?
4. Bij welke vragen zie een groot verschil in de antwoorden van autochtone en allochtone leerlingen in jullie klas?
5. Welk onderwerp is voor allochtone jongeren heel belangrijk in hun dagelijks leven en is dat veel minder voor autochtone jongeren?
6. Bij vraag 2 zegt 81% van de allochtone jongeren de Nederlandse nationaliteit te hebben en 70% zegt een andere nationaliteit te hebben. Samen is dat meer dan 100%. Hoe kan dat?
7. Kijk naar de antwoorden op vraag 3. Van de allochtone jongeren zegt 89% zich op de eerste plaats niet-Nederlander te voelen (terwijl velen toch de Nederlandse nationaliteit hebben). Kennelijk bepalen andere zaken wat je je op de eerste plaats voelt. Kun je een aantal van die zaken noemen?
8. Hoe is gesteld met discriminatie in Nederland?
9. Welke conclusie kun je trekken uit de antwoorden op vraag 9 van de enquête?
10. Tweederde van de allochtone jongeren vindt het belangrijk om goed Nederlands te kunnen spreken. Wat maakt het moeilijker voor hen om goed Nederlands te leren (zie daarvoor het antwoord op een andere vraag in de enquête)?

Inburgering

Volgens het woordenboek betekent **inburgering**: als burger worden opgenomen in een omgeving.

Als het om migranten, mensen die zich in Nederland willen vestigen, bedoelen ze meestal dat de nieuwkomers zich na een cursus zelfstandig moeten kunnen redden in hun nieuwe omgeving = Nederland.

In Nederland, Duitsland, Denemarken en Oostenrijk moeten mensen die zich hier voor langere tijd willen vestigen zelfs een contract afsluiten.

Zo'n contract wordt een *inburgeringscontract* genoemd. Ook Frankrijk wil inburgeringscontracten verplicht gaan stellen en er zijn meer landen die erover nadenken.

Met zo'n contract stelt de regering eisen aan de nieuwkomer. De belangrijkste eis is dat de nieuwkomer zo snel mogelijk de Nederlandse taal leert. Maar met alleen de taal leren, ben je er niet. Je moet ook weten hoe dingen in Nederland geregeld zijn. Een heel mooi voorbeeld is de strippenkaart. Ook al ken je het woord 'strippenkaart', dan weet je nog niet hoe je die moet gebruiken.

oog voor anderen
kan veel **veranderen**

www.integratie.net

1. We kruipen in de huid van een nieuwkomer. Jullie krijgen in groep 7 en 8 al een beetje Engels. Leg in je beste Engels aan je buurman of buurvrouw uit hoe je een strippenkaart moet gebruiken (ga ervan uit dat je buur de strippenkaart niet kent). Het woord strippenkaart kennen ze in Engeland niet. Denk goed na over hoe je dit typisch Nederlandse woord gaat vertalen. Is het moeilijk om het gebruik van een strippenkaart in een vreemde taal uit te leggen?
2. Een contract is een overeenkomst tussen twee mensen of twee partijen. Meestal spreken de twee partijen onderling af dat de een iets voor de ander doet en dat de ander daar iets tegenover stelt. Een voorbeeld: als je een huis koopt, dan sluit je een koopcontract. A geeft een huis aan B, B betaalt daarvoor aan A een afgesproken bedrag. Een contract kan ook mondeling zijn: 'als jij mijn huiswerk maakt, dan doe ik de afwas'.
 - a. Als het om een inburgeringscontract gaat, zijn er ook twee partijen. Welke?
 - b. 'Nieuwkomers moeten begrijpen dat ze niet alleen rechten hebben, maar ook plichten', zegt president Chirac van Frankrijk. Laten we kijken naar zijn uitspraak in het kader van een inburgeringscontract. Je kunt dan zeggen dat de 'rechten' en de 'plichten' zaken zijn die beide partijen moet regelen. Kun je voorbeelden geven van die 'rechten' en 'plichten'?
 - c. De inburgeringscursus wordt afgesloten met een examen. Wat moet er gebeuren met de immigranten die niet slagen voor het examen? Denk goed na over de gevolgen van je uitspraak!

3. In Duitsland en Denemarken moeten immigranten behalve de taal ook de geschiedenis en cultuur van deze landen bestuderen.
- De meeste Nederlanders weten dat de Slag bij Nieuwpoort in 1600 plaatsvond. Vind je dat migranten die naar Nederland komen, ook de Nederlandse geschiedenis moeten kennen? Zo ja, welke feiten moeten ze dan wel kennen en welke hoeven ze van jou niet te weten?
 - Onderdeel van de Nederlandse cultuur is het volkslied. Ken jij het eerste couplet van het volkslied uit je hoofd? Vind jij dat nieuwkomers ook het eerste couplet van het Wilhelmus uit hun hoofd moeten kunnen zingen of opzeggen?
4. Er komen nieuwe kinderen bij jou op school. Met deze kinderen wil de school een inburgeringscontract sluiten. Jullie worden betrokken bij het opstellen van zo'n inburgeringscontract.
- Wat moet er allemaal in zo'n inburgeringscontract afgesproken worden?
 - Wat zijn de eisen die jullie aan de nieuwe klasgenoten willen gaan stellen?
 - Wat zijn de eisen die de nieuwe klasgenoten aan jullie mogen stellen?
 - Wat kan er in zo'n inburgeringscontract niet worden afgesloten?

Inburgeringscontract

De nieuwkomer verplicht zich tot

-
-
-
-
-

De school verplicht zich tot

-
-
-
-
-

Handtekening nieuwkomer Handtekening namens de school

De migrantenkennisquiz

De quiz is bedoeld als startpunt om thuis te raken in de begrippen die gebruikt worden. De quiz kan het beste individueel of in kleine groepjes worden gedaan. Daarna geeft u klassikaal een toelichting.

Als u alledrie de lesbrieven in de reeks –emigratie, immigratie, integratie– aan uw leerlingen voorlegt, dan kan de quiz uiteraard in deze lesbrief vervallen.

Migrantenkennisquiz (bron voor de antwoorden: met name CBS)

1b Om precies te zijn: 3.456.000 Nederlanders zijn tussen 1946 en 2002 geëmigreerd. In 1946, pal na de Tweede Wereldoorlog, vertrokken er 66.800 Nederlanders, maar de piek lag in 2002 toen er 96.918 mensen emigreerden. In 1963 was het cijfer het laagst: 46.700. Het gemiddelde ligt net boven de 60.000 per jaar (60.631 om precies te zijn).

2d

3d

4c (de vraagstelling verwijst naar de definitie van het CBS van ‘allochtoon’)

5a/b a: mensen met een niet-Nederlands paspoort: 128.600 Marokkanen. Daarnaast wonen er nog eens 123.900 mensen van Marokkaanse origine in Nederland met een Nederlands of met twee paspoorten.

b: allochtoon (volgens CBS-definitie): 406.900 Indonesiërs (geboren in Indonesië of met een ouder die in Indonesië geboren is); van deze 406.900 mensen hebben nog maar 8.400 een Indonesisch paspoort, de rest heeft een Nederlands paspoort. Een groot deel van deze groep vindt zichzelf overigens geen allochtoon! Verder ontloopt het aantal Duitsers (403.500) het aantal Indonesische allochtonen maar weinig. Van deze grote groep Duitsers heeft het merendeel inmiddels een Nederlands paspoort. Nog maar 54.100 van deze groep heeft een Duits paspoort.

6b Een toerist is hier maar een korte tijd en komt niet om hier te wonen en werken.

WAAR / NIET WAAR

1. De emigratie uit Nederland is groter dan de immigratie naar Nederland:
(2001: emigratie $\pm$ 63.000; immigratie $\pm$ 133.000) NIET WAAR
2. Migranten hebben geen Nederlands paspoort:
(kan beide; ook immigranten en hun nakomelingen die de Nederlandse nationaliteit hebben aangenomen, worden vanwege hun afkomst vaak tot de migranten gerekend) WAAR / NIET WAAR
3. Een migrant is iemand die in het buitenland geboren is:
(kan beide; ook de nakomelingen van immigranten worden vanwege hun afkomst vaak tot de migranten gerekend) WAAR / NIET WAAR

Enkele moeilijke woorden

Een introductie op de vier begrippen die in discussies over migranten vaak gebruikt worden

1. Met ‘Oog voor anderen kan veel veranderen’ bedoelt de campagne zo iets als ‘Openstaan voor anderen neemt veel vooroordelen over en weer weg’.

Assimilatie

Uitwerking van het begrip 'assimilatie'. Verdeel voor opdracht 1 de klas in groepen. Het rondje door de klas bij opdracht 4 kan heel verhelderend zijn. Het invoeren van vaste achternamen stamt uit de Napoleonistische tijd (begin 19e eeuw). In de 200 jaar nadien zijn er vele mensen in Nederland komen wonen; hun afstammelingen weten veelal niet meer dat ze –als je maar ver genoeg teruggaat- oorspronkelijk ook van een migrantenfamilie afstammen.

1. Wanneer leerlingen uit zichzelf niet veel kunnen vinden, kunt u ze sturen door te wijzen op de sleutelwoorden bij opdracht 6.
2. -
3. Wat veelal genoemd wordt, is de gewoonte dat gasten altijd bij het eten kunnen aanschuiven, ook als ze onverwacht komen.
4. -
5. Op culinair gebied heeft de autochtone bevolking van Nederland het nodige overgenomen: pizza, spaghetti, rijst, sambal, taugé. Bezoek aan een 'buitenlands' restaurant is de gewoonste zaak van de wereld (met name de Chinees, maar ook Italiaans, Indonesisch en andere). Ook in onze taal zijn veel woorden te vinden die we van migranten hebben overgenomen, zoals patjakker van de Indische Nederlanders en bobo uit het Surinaamse (later ten onrechte gezien als afkorting van bondsbon). In verschillende steden met grote populaties migranten is er vooral onder jongeren een mixtaal ontstaan waarbij woorden van talen van etnische minderheden worden gemengd met Nederlandse en Engelse woorden. In Amsterdam zijn dat veel Marokkaanse woorden. Verder kun je denken aan kleding, cultuur (muziek, dans en literatuur) en godsdienst (islam, boeddhisme). Veel valt er overigens niet terug te vinden (de televisie lijkt meer invloed te hebben). Dat kan wijzen op het feit dat het zo is ingeburgerd, dat we het niet meer als buitenlands ervaren of het kan wijzen op het feit dat inburgering toch vooral één kant op heeft gewerkt.
6. b) Gewoontes op het platteland van Groningen zullen deels anders zijn dan in het centrum van Amsterdam. Het maakt dus uit waar je in Nederland bent.

Separatie

Uitwerking van het begrip 'separatie'. Separatie op grond van godsdienst en huidkleur komt buiten Nederland wel, maar in Nederland niet voor. In Nederland vindt separatie plaats op grond van de tweedeling tussen autochtoon en allochtoon.

1. Thuis leven ze veelal volgens de waarden en normen uit het herkomstland en wordt er vaak de taal van het herkomstland gesproken. Buitenshuis (school, werk, recreatie) gelden de waarden en normen van de Nederlandse samenleving en moeten veel migranten Nederlands spreken.
2. - Veel migranten wonen graag bij elkaar in de buurt; ze zoeken het vertrouwde (winkels met producten die ze van vroeger kennen bijvoorbeeld); ze kunnen dan makkelijker leven volgens hun eigen waarden en normen.
Oorzaak: keuze van migranten zelf
- Migrantengroepen horen doorgaans bij de groep mensen die niet zo veel verdient. Voor bewoning zijn ze vaak aangewezen op bepaalde armere stadswijken.
Oorzaak: migranten worden door externe omstandigheden gedwongen
- In typisch 'blanke' buurten worden migranten liever niet geduld. Zo lijdt de vestiging van een asielzoekerscentrum in een 'blanke' buurt steevast tot protesten.
Oorzaak: discriminatie door autochtonen.

3. Voordelen: het vertrouwde, gezelligheid, steun aan elkaar
Nadelen: integratie wordt er niet makkelijker op
4. Met een onpopulaire maatregel als quoterings in de toewijzing van huizen; bevorderen van begrip tussen de verschillende bevolkingsgroepen.

Integratie

Uitwerking van het begrip 'integratie'. U kunt het beste eerst de werkbladen 7 en 8 uitdelen en pas later de werkbladen 9 en 10.

- 1a. Zender van de integratie: muziek van en voor mensen van verschillende afkomst (colorful)
- 1b. Multicultureel is voor autochtonen én allochtonen.
(Het begrip allochtoon wordt een paar regels onder de opdracht uitgelegd)

Enquête

De enquête in Vrij Nederland telde zo'n 60 vragen, gericht aan jongeren van 16-21 jaar. De vergelijking is dus niet helemaal te maken. We hebben die vragen die te moeilijk zijn voor basisschoolleerlingen eruit gelaten en sommige vragen zodanig geherformuleerd dat ze niet echt meer vergelijkbaar zijn. Zo zijn de vragen 6, 7, 13 en 14 in de VN-enquête in deze vorm niet terug te vinden.

U bent als leerkracht de spil in deze werkvorm. Het beste kunt u de antwoorden turven en op papier of op het bord uitwerken. De vragen bij de vergelijking van de antwoorden zijn aan de pittige kant. Als uw leerlingen niet gewend zijn om met percentages te rekenen, kunt u ook met absolute getallen werken. In de VN-enquête ging het om 339 allochtone en 327 autochtone leerlingen. De percentages zijn afgerond op hele cijfers (0-4 achter de komma = naar beneden; 5-9 achter de komma is naar boven afgerond).

Laat de leerlingen de enquête in anonimiteit invullen. Vragen en opdrachten die u te moeilijk vindt voor uw leerlingen, kun u overslaan.

2. -
3. Vraag 5: vrienden met een andere nationaliteit
Vraag 8: toekomst: wat vind je belangrijk?
Vraag 9: toekomst: waar wil je gaan wonen?
Vraag 10: gelovig of niet en zo ja van welke godsdienst
Vraag 11: bezoek aan gebedshuis
Vraag 12: gevoel gediscrimineerd te worden
Vraag 15: noodzaak om goed Nederlands te kunnen spreken
4. -
5. Godsdienst (zie de antwoorden op vraag 10, 8, 11)
6. Veel migranten hebben twee nationaliteiten en twee paspoorten, de Nederlandse en die van hun land van herkomst.
7. Je land van herkomst, de vrienden met je wie je omgaat, taal en cultuur.
8. Discriminatie komt nog te veel voor. Bijna de helft van de allochtone jongeren geeft aan af en toe gediscrimineerd te worden.
9. Veel allochtone jongeren willen uit Nederland weg (58%)
10. In meer dan de helft van de gevallen wordt thuis geen Nederlands gesproken (54%) en in een deel wordt thuis naast Nederlands ook een andere taal gesproken. Dit gegeven is te halen uit vraag 4 van de enquête.

Inburgering

Uitwerking van het begrip 'inburgering'. U kunt opdracht 1 ook omzetten in een klein rollenspel, waarin een migrant in het Engels aan een ander probeert uit te leggen hoe de strippenkaart werkt. Een derde rol kan de kaartjescontroleur in een bus of tram zijn.

1. Een stippenkaart kan in het Engels het beste als een *bus and tram card* omschreven worden.
2. a) migrant en overheid
b) rechten: op een uitkering of op werk, op onderdak (overheid regelt)
plichten: de taal van het land leren, maatschappelijke oriëntatie (inburgering: kennis maken met waarden en normen van het land) (migrant voert het uit)
- c) het 'examen' heet officieel de NT2 Profieltoets inburgering. De nieuwkomer moet de toets met goed gevolg afleggen, maar een echte sanctie is er nog niet (het gaat meer om inschatting van een bereikt niveau). Leerlingen zouden kunnen concluderen dat iemand die niet slaagt, teruggestuurd zou moeten worden met alle gevolgen van dien (moet het gezin dan ook weg?).
3. a) De meesten kennen de Slag bij Nieuwpoort wel, maar hebben geen idee van het hoe en waarom (Prins Maurits van de Republiek der 7 Verenigde Provinciën versloeg de Spanjaarden onder leiding van Aartshertog Albrecht).
b) De voorzitter van de gezamenlijke Oranjeverenigingen opperde dat nieuwkomers het eerste en zesde couplet zouden moeten kennen, maar kon voor de televisie zelf deze coupletten ook niet opzeggen. De vraag is hoeveel (autochtone) leerlingen in uw klas het eerste couplet kunnen opnoemen.
4. a) Bijvoorbeeld: hoe de groepen zich ten opzichte van elkaar gedragen.
b) Bijvoorbeeld: het schoolreglement kennen
c) Bijvoorbeeld: betrokken worden bij de gang van zaken in de klas, dezelfde rechten en plichten hebben als de klasgenoten.
d) Niet: dat je bevriend raakt, dat je iemand voor vol aanziet, e.d.

Links

<http://www.migrantenweek.nl>

De officiële website van de Migrantenweek

<http://www.december18.net/web/general/start.php?menuID=36&lang=NL>

De officiële website van de Internationale Migrantendag op 18 december

<http://www.degeschiedenisvaninburgering.nl/>

Alles over inburgering

<http://www.integratie.net>

Alles over integratie

<http://www.forum.nl>

Website van het Instituut voor Multiculturele Ontwikkeling

<http://www.iom.int>

De International Organisation for Migration biedt veel informatie over allerlei aspecten van migratie

<http://www.xs4all.nl/~ac>

Website van het Autonoom Centrum in Amsterdam met onder meer de 'migratie-discussie'.

<http://www.lbr.nl>

Website van het Landelijk Bureau ter bestrijding van Rassendiscriminatie

<http://www.antenna.nl/menu/racisme.html>

De Antenna-Index met tal van links over het onderwerp Racisme en Discriminatie

<http://www.multicultureelplein.nl> (soms tijdelijk onbereikbaar)

Het Multicultureel Plein van Digitale Stad & STOA, gerangschikt op thema's als cultuur, media, school, vluchtelingen, instellingen, ondernemers, zelforganisaties enz.

<http://www.stoa.nl>

Website van de Stichting Omroep Allochtonen. Stoa streeft naar gelijkwaardige deelname van allochtonen in de audiovisuele media op alle functieniveaus en zet zich in voor een kleurrijke programmering.